

BADVATTENPROFIL FÖR TJÄRLAX BADSTRAND 2025–2028

Västkustens miljöenhet
Maria Nylund

INNEHÅLL

1. KONTAKTUPPGIFTER FÖR TJÄRLAX BADSTRAND	2
1.1 Badstrandens ägare eller innehavare	2
1.2 Badstrandens huvudansvariga skötare	2
1.3. Myndighet som ansvarar för tillsynen av badstranden	2
1.4 Laboratorium som analyserar proverna	2
1.5 Vatten- och avloppsvattenverk.....	2
2. BADSTRANDENS UPPGIFTER.....	2
3. BESKRIVNING AV BADSTRANDEN	4
3.1 Vattentyp	4
3.2 Strandtyp	4
3.3 Beskrivning av strandzonen och näromgivningen	4
3.4 Växlingar i vattendjupet	4
3.5 Bottentyp vid badstranden	5
3.6 Badstrandens servicenivå.....	5
3.7 Antalet badare (uppskattning) och badbevakning	5
3.8 Riskfaktorer för de badande.....	5
4. BESKRIVNING AV VATTENOMRÅDET	5
4.1 Vattendragområde	5
4.2 Vattenvårdsområde	5
4.3 Ytvattnets egenskaper och tillstånd	6
5. BADVATTNETS KVALITET	6
5.1 Kontroll av badvattnets kvalitet	6
5.2 Resultat från tidigare badsäsonger	8
5.3 Förekomst av cyanobakterier.....	8
5.4 Förhållanden som kan leda till/har lett till förekomst av cyanobakterier	9
5.5 Sannolikheten för skadlig utbredning av makroalger och/eller fytoplankton	9
5.6 Väderfenomen som påverkar badvattnets kvalitet	9
6. FÖRORENINGSKÄLLOR OCH DERAS BETYDELSE	9
6.1 Avloppsnät.....	10
6.2 Övriga ytvatten som påverkar badvattnet.....	10
6.3 Djur och vattenfåglar.....	11
7. SITUATIONER AV KORTVARIGA FÖRORENINGAR	11
7.1 Uppskattning av en kortvarig förorenings orsak, förekomstfrekvens och varaktighet ..	11
7.2 Förvaltningsåtgärder vid kortvarig förorening och tidtabell för avlägsnande av orsak..	11
7.3 Kontaktuppgifter till myndigheter som ansvarar för åtgärderna	11
8. TIDPUNKT FÖR UPPRÄTTANDE OCH ÖVERSYN AV BADVATTENPROFIL	11
8.1 Tidpunkt för upprättande av badvattenprofil.....	11
8.2 Tidpunkt för översyn av badvattenprofil	11
9. LITTERATUR	12
10. BILAGOR	12

1. KONTAKTUPPGIFTER FÖR TJÄRLAX BADSTRAND

1.1 Badstrandens ägare eller innehavare

Badstranden upprätthålls av Närpes stad.

Närpes stad, tekniska avdelningen
Kyrkvägen 2, 64200 Närpes
Tfn 06 224 9111 (växel), staden@narpes.fi

1.2 Badstrandens huvudansvariga skötare

Närpes stad är huvudansvarig för strandens skötsel.

Närpes stad, tekniska avdelningen
Kyrkvägen 2, 64200 Närpes
Tfn 06 224 9111 (växel), fornamn.efternamn@narpes.fi

1.3. Myndighet som ansvarar för tillsynen av badstranden

Västkustens miljöenhet, avdelningen i Närpes ansvarar för tillsynen av badstranden.

Västkustens miljöenhet, avdelningen i Närpes
Kyrkvägen 2, 64200 Närpes
Tfn 06 224 9111 (växel), miljoenheten.narpes@korsholm.fi

1.4 Laboratorium som analyserar proverna

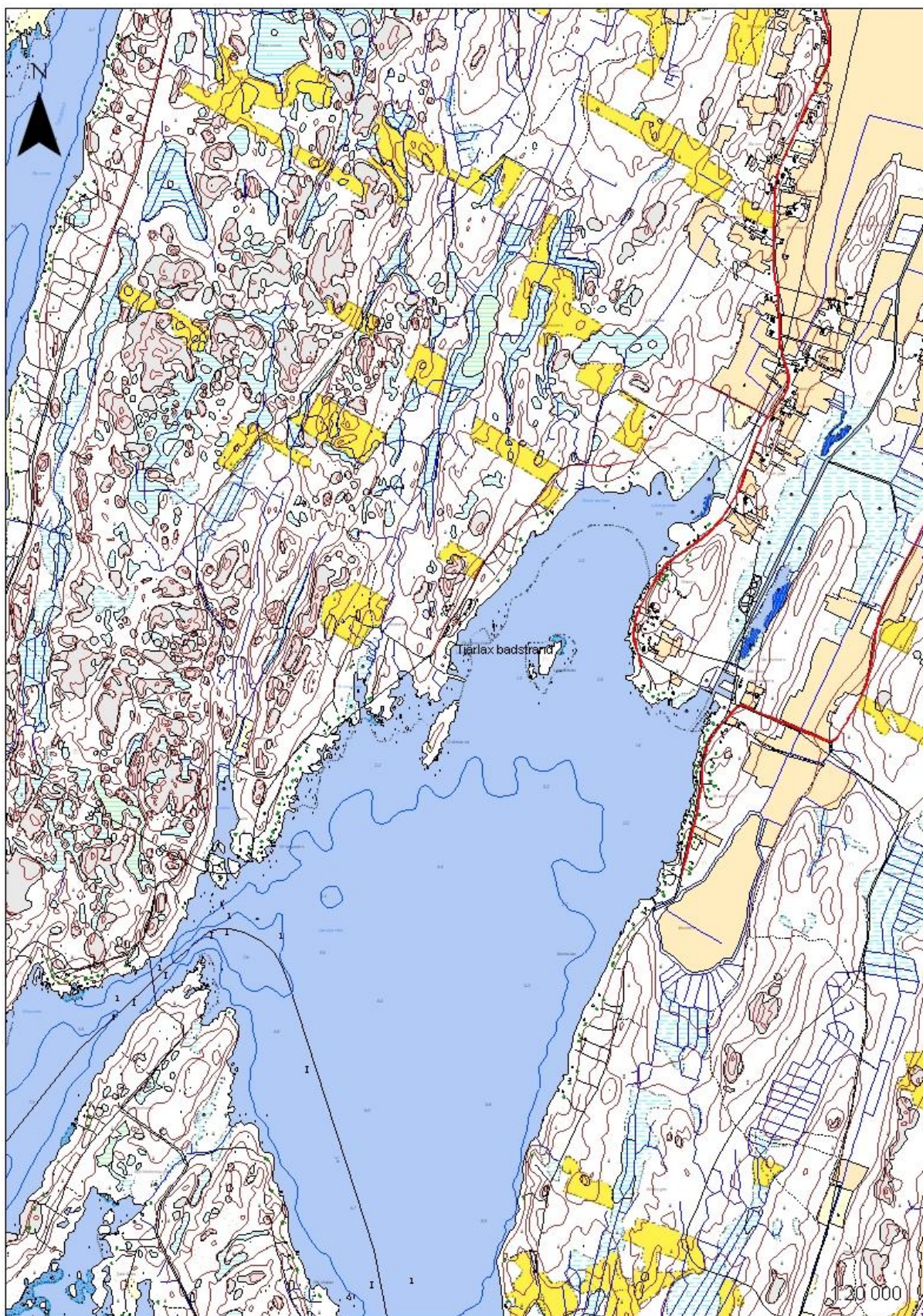
KVVY Botnialab
Institutgatan 7, 65100 Vasa
Tfn 06 312 0020, botnialab@kvvy.fi

1.5 Vatten- och avloppsvattenverk

Närpes Vatten Ab, Markus Böling
Rosenbackvägen 3, 64200 Närpes
Tfn 06 347 5500, markus.boling@narpesvatten.fi

2. BADSTRANDENS UPPGIFTER

Tjärlax badstrand ligger invid Tjärlax stugby, Grönnesvägen 205, 64210 Kalax. Badstrandens ID-nummer är FI143545002 (enligt Social och hälsovårdsministeriet). Badstrandens koordinater är enligt WGS84-koordinatsystem longitud 22.2223 och latitud 62.4410.

Figur 1: Tjälax badstrand med omgivning.

3. BESKRIVNING AV BADSTRANDEN

3.1 Vattentyp

Tjärlox badstrand är belägen i Järvöfjärden i norra Bottenhavets inre kustvatten och vattnet är av typen bräckt havsvatten.

3.2 Strandtyp

Sandstranden är inte naturlig, sand förs regelbundet till stranden.

3.3 Beskrivning av strandzonen och näromgivningen

Strandzonen är smal, omkring 20 m bred och strandlinjen är omkring 50 m lång. Stranden är omgiven av granskog (*Picea abies*) med inslag av gråal (*Alnus incana*), klibbal (*Alnus glutinosa*), björk (*Betula pubescens*) och rönn (*Sorbus aucuparia*). Stranden är i stort sett vegetationsfri.

Figur 2: Tjärlox badstrand.

3.4 Växlingar i vattendjupet

Djupet vid stranden ökar långsamt och maxdjupet 1 meter nås 60 meter från stranden.

Det är främst lufttryck och vindar som påverkar vattenståndet och redan en normal förändring i lufttrycket kan orsaka förändringar i vattenståndet på tiotals centimeter (Östersjöportalen). Tjårlax badstrand är relativt skyddad från hårda vindar och därmed från större vågor.

3.5 Bottentyp vid badstranden

Botten utgörs av dy. Bottenvegetationen är gles och består av enstaka exemplar av ålnate (*Potamogeton perfoliatus*) och fläckvis vegetation av kransalger (*Chara sp.*). Grönslick (*Cladophora glomerata*) förekommer också.

3.6 Badstrandens servicenivå

Vid strandens finns omklädningsrum, avfallskärl och torrklosett. På stranden finns gungor, bollplank, volleybollplan med nät, gungbräde, rutschbana och balansbräda. En flytbrygga finns. I närheten finns en stugby med stugor för främst långtidsuthyrning. Söder om stranden finns en mindre båthamn med omkring 20 fritidsbåtar.

3.7 Antalet badare (uppskattning) och badbevakning

Vid Tjårlax badstrand har inga beräkningar av antalet badande gjorts. Antalet badande förväntas ibland vara stort. Det finns sommarstugebebyggelse nära. Den infrastruktur och de anordningar som byggts vid stranden uppmuntrar till bad.

Vid badstranden finns ingen badbevakning. Livräddningsboj finns och uppgifter om vattendjup. Kontaktuppgifter till räddningsväsendet samt instruktioner om hur man ska agera i nödsituationer finns. Uppgifter om platsens koordinater finns.

3.8 Riskfaktorer för de badande

Som riskfaktor kan räknas det låga vattendjupet, särskilt om det inte noteras av besökare. Övriga riskfaktorer kan vara dåligt siktdjup, bryggans säkerhet (risker med förankringen) och vandalism. Badzonen är inte utmärkt, men ingen båtfarled går i närheten av stranden.

4. BESKRIVNING AV VATTENOMRÅDET

4.1 Vattendragområde

Tjårlax badstrand finns inne i Jårvöfjärden. Landhöjningen syns tydligt i form av igenklamning och igenvåxning av små och grunda vikar. Havsbotten är långsamt sluttande och blir djupare i det yttre havsområdet. Salthalten är ungefår 5 promille.

Eftersom skårgårdszonen är smal är vattenutbytet relativt effektivt, trots att öar och grunda områden i någon mån påverkar vattenströmmarna. Den huvudsakliga riktningen på havsströmmarna i området är norrut.

4.2 Vattenvårdsområde

Tjårlax badstrand ingår i vattenförvaltningsområdet för Kumo ålv–Skårgårdshavet–Bottenhavet och delområdet Kristinestad–Himango kusten. Ytvattnen är indelade i typer

utgående från geografiska och naturvetenskapliga särdrag och Tjårlax badstrand tillhör typindelningen Bottenhavets inre kustvatten.

4.3 Ytvattnets egenskaper och tillstånd

Enligt den bedömning som gjorts i vattenförvaltningsplanen är ytvattnets ekologiska status i området måttlig. Miljömålet att den ekologiska statusen ska vara god innan 2027 kan enligt förvaltningsplanen uppnås eller tryggas med tilläggsåtgärder. Det är i synnerhet övergödning, morfologiska förändringar och jordmånens surhet som försvagar ytvattnets status. Belastningen av näringsämnen och fast substans härstammar till största delen från jordbruk, gles bebyggelse och skogsbruk.

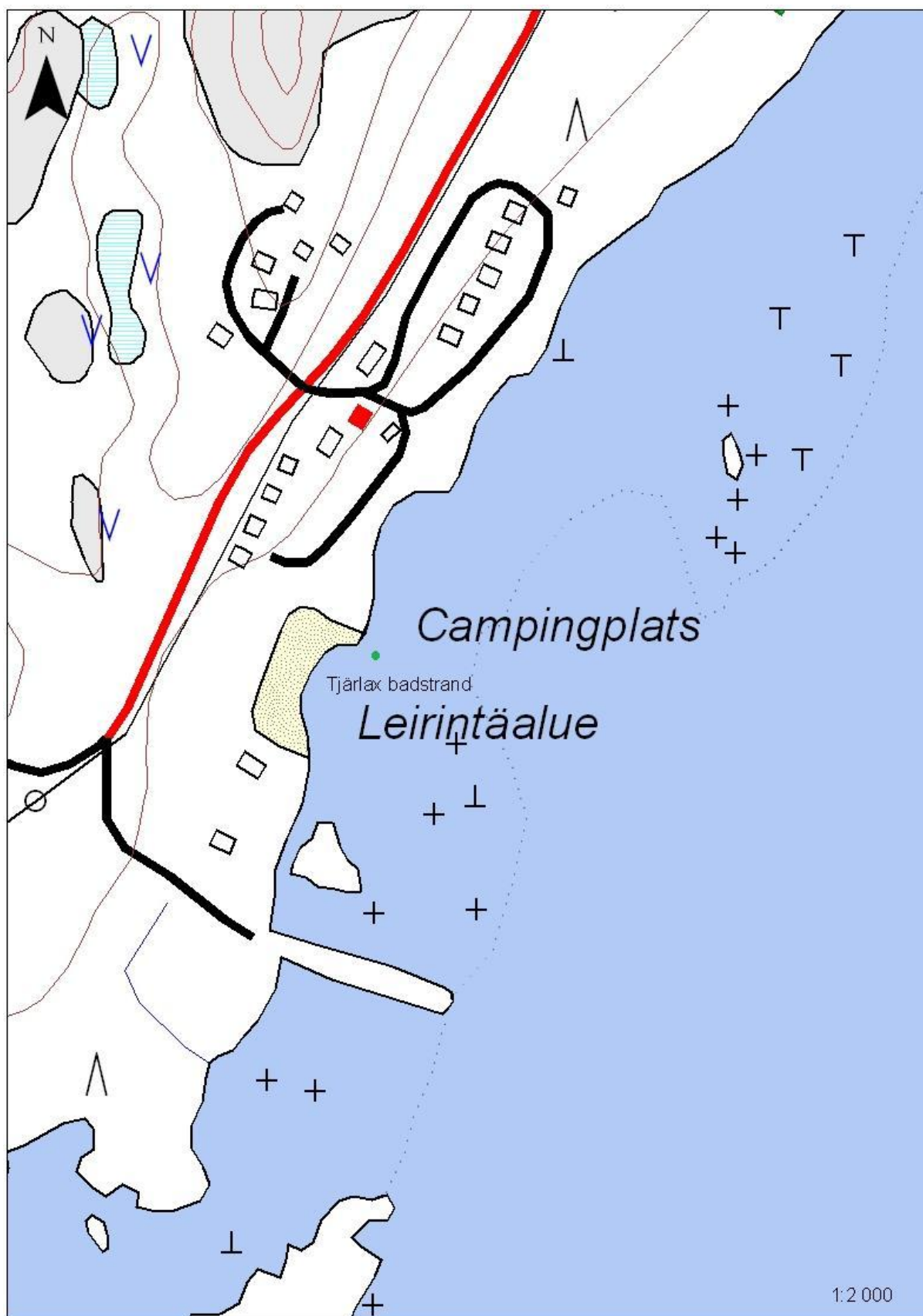
5. BADVATTNETS KVALITET

5.1 Kontroll av badvattnets kvalitet

Innan badsäsongen inleds upprättas årligen en kontrollplan för regelbunden kontroll av badvattnets kvalitet. Totalt tas fyra prov, varav ett prov tas två veckor innan badsäsongen börjar. De övriga tre proven fördelas under badsäsongen så att intervallet mellan provtagningarna inte överskrider en månad. Kontrollpunkten där provet tas, har valts där det praktiskt är möjligt att ta ett vattenprov från badvattnet (Figur 3). Samtidigt ska kontrollpunkten representera det vatten där flest personer förväntas bada eller där den största risken för förorening förväntas.

Vattendjupet vid kontrollpunkten ska om möjligt vara minst en meter och provet ska tas på 30 centimeters djup. Provet tas enligt anvisning och badvattnet analyseras på intestinala enterokocker och *Escherichia coli* bakterier. Analyserna utförs av KVVY Botnialab.

Vid provtagningstillfällena kontrolleras också organoleptiskt om det finns förekomst makroalger och/eller fytoplankton, oljehaltiga eller tjärhaltiga ämnen samt flytande material (t.ex. plast, gummi, glas- eller plastflaskor). Målnivån är att ingen organoleptisk observerbar förekomst noteras (Bilaga 1). Badvattnets temperatur kontrolleras också. Resultaten från undersökningarna av badvattenkvaliteten finns uppsatta på servicehusets anslagstavla invid stranden.

Figur 3: Karta över Tjälax Stugbyområde och Tjälax badstrand med provtagningspunkten utmärkt (●).

5.2 Resultat från tidigare badsäsonger

De senaste fyra årens resultat presenteras i tabell 1.

Tabell 1: Badvattenresultat vid Tjälax badstrand åren 2021–2024.

Antal prov	År	Datum	Mikrobiologiska variabler		Variabler som bedöms organoleptiskt		
			Intestinala enterokocker	<i>E. coli</i>	Cyanobakterier	Makroalger/fytoplankton	Avfall
1	2021	7.6.2021	1	11	0	Nej	Nej
2	2021	28.6.2021	2	10	0	Nej	Nej
3	2021	19.7.2021	2	1	0	Nej	Nej
4	2021	9.8.2021	18	27	0	Nej	Nej
5	2022	6.6.2022	15	25	0	Nej	Nej
6	2022	27.6.2022	1	3	0	Nej	Nej
7	2022	18.7.2022	23	15	0	Nej	Nej
8	2022	8.8.2022	130	290	1	Nej	Nej
9	2023	7.6.2023	5	12	0	Nej	Nej
10	2023	26.6.2023	2	5	0	Nej	Nej
11	2023	17.7.2023	37	41	0	Nej	Nej
12	2023	7.8.2023	340	180	0	Nej	Nej
13	2024	3.6.2024	53	87	0	Nej	Nej
14	2024	24.6.2024	1	22	0	Nej	Nej
15	2024	15.7.2024	1	12	0	Nej	Nej
16	2024	5.8.2024	8	10	0	Nej	Nej

Badvattnet vid Tjälax badstrand klassificeras som bra (Tabell 2). Om de procentuella beräkningarna för intestinala enterokocker och *E. coli* resulterar i olika badvattenklasser, väljs den sämre som slutgiltig badvattenklass.

Tabell 2: Klassificering av badvattenkvaliteten vid Tjälax badstrand åren 2021–2024. Vid klassificeringen har 16 prov beaktats och badvattnet klassificeras som bra.

Förklaring	Intestinala enterokocker	<i>E. coli</i>
95:e percentilvärdet	173	190

5.3 Förekomst av cyanobakterier

Cyanobakterier observeras varje år vid stranden. Vid förekomst av cyanobakterier i badvattnet görs täta organoleptiska kontroller av badvattnet. Vid bedömningen av cyanobakteriernas förekomst används miljöförvaltningens bedömningsskala (0 = inga alger, 1 = lite alger, 2 = rikligt med alger, 3 = mycket rikligt med alger). Bedömningen finns till påseende på badstranden. Cyanobakterierna kan vid behov undersökas mikroskopiskt för att kontrollera om de är av toxiska arter eller om de producerar toxiner.

5.4 Förhållanden som kan leda till/har lett till förekomst av cyanobakterier

Ytvattnet i badstrandens närområde innehåller rikligt med näringsämnen, varför sannolikheten för att förekomsten av cyanobakterier ökar vid varmt och lugnt väder. Cyanobakteriers massförekomst beror på att vattnet innehåller rikligt med användbar näring, framför allt kväve och fosfor.

5.5 Sannolikheten för skadlig utbredning av makroalger och/eller fytoplankton

Under sensommaren tilltar makroalgers utbredning i Järvöfjärden, men sannolikheten för skadlig utbredning av makroalger inom badzonen är inte särskilt stor.

5.6 Väderfenomen som påverkar badvattnets kvalitet

Badvattnets kvalitet avgörs framför allt av hur mycket och vilka bakterier som finns i det. Dålig vattenkvalitet uppstår ofta efter kraftiga regn. Det är också möjligt att förorenat vatten förs till badstranden vid vissa vind- och strömriktningar. Enligt vindrosorna dominerar sydliga vindar under sommarmånaderna.

Vindhastigheten är i allmänhet som högst under vintern och som lägst under sommaren. Under sommaren påverkar sjö- och landbrisen vindens riktning. Under dagen blåser det från havet när markytan värms upp och på natten blåser det från landet ut mot havet. Typiskt för kustområdet är att närheten till havet jämnar ut temperaturväxlingar och förtunnar snötäcket.

Nederbörden är i allmänhet som lägst under vintern och som högst i juli och augusti. Det är ofta också i juli och augusti som kraftiga regn förekommer, vilket kan inverka på badvattenkvaliteten.

Under sommaren (främst juli och augusti) kan blomningar av cyanobakterier uppstå. Näringstillgången och vädret påverkar cyanobakteriernas blomningar. Varmt, soligt och vindstilla väder, tillsammans med höga näringsämneshalter (främst av ämnet fosfor), förlänger blomningarna.

6. FÖRORENINGSKÄLLOR OCH DERAS BETYDELSE

I badstrandens närområde (ca 1,2 km öster om stranden) rinner Norrgårdsdiket via Vargholmssundet ut i Järvöfjärden. Inom tillrinningsområdet finns glesbebyggelse i Tjårlax och Kalax samt jord- och skogsbruk. På området bedrivs även djurskötsel och pälsdjurshållning.

Strandnära boende samt sommarbosättning kan påverka badvattnets kvalitet, liksom omfattande muddringarna i området. Nära stranden finns en båthamn med ca 20 platser för mindre fritidsbåtar. I Vargholmen finns en småbåtshamn med över 50 båtplatser för främst mindre fritidsbåtar, men även några större.

Figur 4: Flygfoto av Tjårlax badstrand och dess näromgivning (våren 2009).

6.1 Avlopps nät

Kommunal vattenledning är dragen till Tjårlax udden, Tjårlax och Vargholmen. I närområdet finns rikligt med fritidsbostäder. Enligt byggnadsförordningen ska avloppsvatten från vattenklosett ledas till sluten cistern. Beroende på mängden vatten ska övrigt avloppsvatten (inte från vattenklosett) ledas till antingen markbädd eller infiltrering. Fast bosättning i tillrinningsområdet har i regel sedimenteringsbrunnar.

6.2 Övriga ytvatten som påverkar badvattnet

I avrinningsområdet finns för kustområdet typiska sura sulfatjordar, vars sulfidrika modersediment i reducerat skick inte frigör stora mängder syra och metaller. Vid dränering av sedimenten d.v.s. sänkning av grundvattennivån, oxideras sulfiderna i sedimenten. Vid kraftiga regn kommer de frigjorda metallerna och syrorna att sköljas ut ur marken till vattendragen. Särskilt efter långa torra perioder leder regn till stor metall- samt syrabelastning av vattendrag och mynningsområden.

Annat som kan kontaminera ytvatten och därmed badvatten är läckage av avloppsvatten från gamla fastigheters brunnar, som leds direkt till diken och som kan påverka badvattnets kvalitet negativt.

6.3 Djur och vattenfåglar

Vid Tjårlax badstrand har hittills inte noterats problem med fåglar eller andra djur som samlas på och vid stranden.

7. SITUATIONER AV KORTVARIGA FÖRORENINGAR

7.1 Uppskattning av en kortvarig förorenings orsak, förekomstfrekvens och varaktighet

En kortvarig förorening definieras som en fekal förorening som avviker från det normala tillståndet, och som har identifierbara orsaker och som normalt inte förväntas påverka badvattnets kvalitet under en period av mer än tre dygn. En onormal situation är en händelse eller en kombination av händelser som påverkar badvattnets kvalitet på den berörda platsen och som inte förväntas inträffa mer än vart fjärde år i genomsnitt.

7.2 Förvaltningsåtgärder vid kortvarig förorening och tidtabell för avlägsnande av orsak

För att bekräfta att en kortvarig förorening har upphört och att badvattnets kvalitet återgått till normal nivå ska ytterligare ett eller flera prov tas när situationen är över. Prover som tagits under en kortvarig förorening får lämnas utan avseende och ska ersättas med prover som tagits senast sju dagar efter att den kortvariga föroreningen har upphört. Ett prov ska dessförinnan tas för att bekräfta att den kortvariga föroreningen har upphört.

7.3 Kontaktuppgifter till myndigheter som ansvarar för åtgärderna

För myndighetstillsynen ansvarar Väst kustens miljöenhet, avdelningen i Närpes, Kyrkvägen 2, 64200 Närpes. Kontakt fås via telefonnummer 06 2249111 (växel) eller e-postadressen miljoenheten.narpes@korsholm.fi.

8. TIDPUNKT FÖR UPPRÄTTANDE OCH ÖVERSYN AV BADVATTENPROFIL

8.1 Tidpunkt för upprättande av badvattenprofil

Arbetet med att upprätta badvattenprofilen för Tjårlax badstrand pågick under 2010. Planeringsarbetet inleddes i maj och under sommaren inventerades och fotograferades badstranden. Skrivarbetet pågick 2010–2011.

8.2 Tidpunkt för översyn av badvattenprofil

Badvattnet vid Tjårlax badstrand klassificeras som bra. Badvattenprofilen ska ses över och vid behov uppdateras om klassificeringen ändras till tillfredsställande eller dålig. Om omfattande konstruktionsarbeten eller ändringsarbeten som har stor inverkan på badvattnet görs vid badstranden eller i närheten, ska badvattenprofilen uppdateras innan följande badsäsong börjar.

9. LITTERATUR

European Commission 2009: Bathing Water Profiles. Best Practices and Guidance. December 2009.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning 177/2008 om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder.

Östersjöportalen www.itämerenportaali.fi/sv 31.8.2010

10. BILAGOR

Bilaga 1: Krav och rekommendationer för badvattenkvaliteten för kustvatten enligt Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskraven och övervakning i fråga om vattnet vid allmänna badstränder (177/2008)

Bilaga 1. Krav och rekommendationer för badvattenkvaliteten för kustvatten enligt Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder (177/2008).

Tabell 1. Gränsvärden som används vid bedömning och klassificering av badvattenkvaliteten för kustvatten (cfu = kolonibildande enheter, mpn = most probably number).

Parameter	Utmärkt kvalitet	Bra kvalitet	Tillfredsställande kvalitet
Intestinala enterokocker (cfu/mpn/100 ml)	100*	200*	185**
Escherichia coli (cfu/mpn/100 ml)	250*	500*	500**

* Baserat på 95-percentilen

** Baserat på 90-percentilen

Tabell 2. Åtgärdsgränser för enstaka undersökningsresultat och för enstaka observationer av cyanobakterier för kustvatten.

Parameter	Åtgärdsgräns
Intestinala enterokocker (cfu/mpn/100 ml)	200
Escherichia coli (cfu/mpn/100 ml)	500
Cyanobakterier	Noterad förekomst i badvattnet eller vid badstranden

Tabell 3. Kvalitetsrekommendationer för enstaka organoleptiska observationer.

Parameter	Målnivå
Makroalger och/eller fytoplanton ¹⁾	Ingen organoleptiskt observerbar förekomst
Avfall, såsom oljehaltiga eller tjärhaltiga ämnen samt material som flyter (till exempel plast, gummi, glas och plastflaskor)	Ingen organoleptiskt observerbar förekomst

¹⁾ Ska kontrolleras om de bedöms vara en riskfaktor enligt badvattenprofilen.